

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Új kereskedelmi megállapodásokra irányuló tárgyalások – Az EGSZB álláspontja

(2008/C 211/21)

2007. szeptember 26-án tartott plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján véleményt készít a következő tárgyban:

„Új kereskedelmi megállapodásokra irányuló tárgyalások – Az EGSZB álláspontja”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2008. április 1-jén elfogadta véleményét. (Előadó: Jonathan PEEL, társelőadó: Evelynne PICHENOT).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. április 22–23-án tartott 444. plenáris ülésén (az április 22-i ülésnapon) 101 szavazattal, 6 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és általános ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság megerősítette a multilaterális kereskedelmi liberalizáció iránti általános elkötelezettségét. Látja, hogy az Európai Bizottság azért fordul a kétoldalú menetrend felé, mert a multilaterális menetrendben nem mutatkozik előrelépés.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a kétoldalú megállapodásokat a többoldalúsággal kompatibilis és azt végső soron még erősítő dolognak is kell tekinteni. A kétoldalúan elért esetleges nyereségek ösztönözhetik a multilaterális folyamatot. Jólétünk, ahogy az Európai Bizottság állítja, a kereskedelemtől függ.

1.3 Az Európai Bizottság azonban hangsúlyozza, hogy minőségi változásra van szükség ezeknek az új tárgyalássorozatoknak a megközelítésében: nem elegendő, ha kétoldalú viszonylatban egyszerűen csak ismételnünk próbáljuk ugyanazokat a politikákat, amelyek multilaterális viszonylatban nem voltak eredményesek.

1.4 A kétoldalú megközelítés talán több teret enged a regionális és nemzeti különbségeknek, mint a multilaterális egyezmények, amelyek szükségszerűen szélesebb megközelítést követnek.

1.5 Az EGSZB ezért határozottan üdvözlöi a Kereskedelmi Főigazgatóság megközelítését, amely az EGSZB segítségével számít az EU-nak az Európai Bizottság 2006. októberi „Globális Európa” című közleményében előirányzott kereskedelmi megállapodásokra irányuló új tárgyalásai tekintetében.

1.6 Az EGSZB megerősíti azt az alapvető célját, hogy az Európai Bizottság teljes jogú partnereként vele és más uniós intézményekkel végzendő jövőbeli munkája során az európai civil társadalom nevében továbbra is jelentős mértékű együttműködést és reagálóképességet mutasson és fejlesszen ki.

1.7 Az EGSZB üdvözlöi azt a lehetőséget, hogy támogathatja az Európai Bizottságnak a tárgyalások magasabb szintű nyomon követésére és átláthatóságának biztosítására irányuló törekvéseit, illetve, hogy bővítheti és fejlesztheti a tárgyalásokban részt vevő Unió kívüli országok és térségek civil társadalmával fenntartott kapcsolatait.

1.8 Az EGSZB úgy véli, hogy felépítésénél fogva a nyomon követés területén aktív szerepet tudna játszani. Tapasztalatai különösen azt könnyítik meg, hogy más országokban megtalálja a megfelelő potenciális partnereket.

1.9 Az EGSZB, megjegyezve, hogy az Európai Bizottság ebben az esetben a javasolt tárgyalások egészét illetően kér észrevételeket és együttműködést, arra is rámutat, hogy tárgyalások a témák és problémák igen széles körével foglalkoznak majd, amelyek közül a jelen vélemény többet is konkrétan megemlít. Az EGSZB ezért nagyon is ajánlatosnak tartja, hogy a közeljövőben külön véleményekben jobban és mélyebben feltárja ezeket a konkrét kérdéseket, például a tisztességes munka és a piaci hozzáférés összefüggésében.

1.10 Az EGSZB kiemelten üdvözlöi, hogy az Európai Bizottságnak a tárgyalásokhoz készült feljegyzésében ismét felbukkannak a szociális és környezetvédelmi megfontolások, és ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a fenntartható fejlődés gazdasági, szociális és környezeti megfontolásokat egyaránt magában foglal. Az EGSZB azonban arra is rámutat, hogy a felvetett kérdések között számos olyan akad, amelynek, noha elsősorban gazdasági jellegű, civil társadalmi vetülete is van. Ilyenek mindegyikénél az emberek szabad mozgását érintő kérdések.

1.11 A jelen kétoldalú megközelítést tekintve az EGSZB úgy véli, igen fontos, hogy az ILO-normákban rögzített alapvető, általános jogok bázisára építsenek. Az EGSZB emellett úgy gondolja, hogy a normákat fel kell használni arra, hogy nyomatékosabbá tegyünk a tisztességes munka kölcsönösen elfogadható és gyakorlatban alkalmazható meghatározásait.

2. Háttér – A kereskedelem jelentősége

2.1 A kereskedelem a nemzetközi kapcsolatok központi eleme. Az országok közötti kapcsolatok különböző szinteken valósulnak meg, nevezetesen:

- a geopolitikai/katonai kapcsolatok szintjén,
- a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok szintjén,

- a jogalkotási hatáskörrel nem rendelkező kormányzati szervezetek szintjén: itt egyfelől olyan állandó szervezetekről van szó, mint a WTO (Világkereskedelmi Szervezet) vagy az Egyesült Nemzetek Szervezete és ügynökségei – ideértve az ILO-t (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet), a Nemzetközi Valutaalapot (IMF) és a Világbankot is –, másfelől olyan ad hoc testületekről, mint a közös környezetvédelmi/fenntartható fejlődési és klímaváltozási célokhoz kapcsolódó szervezetek (Rio, Kiotó); ezek mindegyikét a globális szinten jelentkező, közös érdekek hívták életre,
- a sport-, kulturális és/vagy történelmi kapcsolatok szintjén, valamint
- a civil társadalmak közötti kapcsolatok szintjén: ezekben kiemelt szerepet tölt be az EGSZB.

Mindezek közül a kereskedelem az országok és a globális régiók közötti kapcsolatok kiépítésének leghatékonyabb, legmélyebb és legtartósabb módja, amely leginkább serkenti az egyéb kapcsolatok és kötelek kialakulását.

2.2 A nemzetközi kereskedelem és a külföldi beruházások valóban az európai gazdasági növekedés és külső viszonylatban az uniós versenyképesség fő mozgatórugóinak számíthatnak. Ahogyan az Európai Bizottság „Globális Európa” című közleménye állítja, jólétünk a kereskedelemtől függ. Az is lényeges, hogy az Európai Bizottság kereskedelmi ügyekben teljes hatáskörrel rendelkezik, ugyanakkor a nemzetközi kapcsolatok számos más területén csak politikai ambíciói lehetnek. Az Európai Bizottság elszámolási kötelezettsége ugyanakkor továbbra is fontos probléma marad, amelyet a szóban forgó tárgyalások előrehaladtával továbbra is folyamatosan nyomon kell követni.

2.3 A kereskedelem ösztönzése, az alacsonyabb tarifák, valamint az egyéb kereskedelmi és beruházási akadályok felszámolása sokak szemében alapvető jelentőségű a globalizáció kedvezőbb és előnyösebb aspektusainak szélesebb körű elfogadtatása szempontjából. A legfontosabb feltörekvő gazdasági hatalmak – Kína, Brazília és India – amelyek mind szerepelnek az Európai Bizottság új stratégiájában – liberálisabb kereskedelmi gyakorlatokat kezdenek alkalmazni, ami jól mutatja, hogy a globalizáció üteme exponenciálisan nő. Az intenzívebb gazdasági kapcsolatok – a növekvő kereskedelmen keresztül – lehetővé teszik a kulturális, illetve – ami az EGSZB szempontjából még fontosabb – a civil társadalom szintjén meglévő kapcsolatok jelentős mértékű erősítését. Sokan úgy vélik, hogy a fent említett kapcsolatok előmozdítják és ösztönzik a környezetvédelem bevált gyakorlatainak elfogadását és továbbfejlesztését, támogatják a fenntartható fejlődést, valamint elősegítik a magasabb szociális és foglalkoztatási normák fejlesztését. Ez egyelőre nem teljesen biztos végkifejlet: az EGSZB úgy véli, hogy a civil társadalom közvetlen részvétele útján szorosan figyelemmel kell kísérni a kérdést.

2.4 Az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít a civil társadalom szerepének a megállapodások fenntartható fejlődéssel összefüggő oldalainak végrehajtási és nyomonkövetési mechanizmusai terén. Jól tudjuk, milyen előnyök nyerhetők az együttműködésen alapuló párbeszédből a partnerek közötti bizalom légkörének megteremtése szempontjából – márpedig csak ebben a légkörben nyílik lehetőség arra, hogy a kényesebb rész kérdésekkel megfelelően foglalkozzunk.

2.5 Üdvözljük, hogy az új megállapodásokról való tárgyalásra szóló megbízatásba beépítették azt a fontos iránymutatást, amely kiköti, hogy a megállapodásoknak törekedniük kell a

fenntartható fejlődés előmozdítására (különösen a szociális és környezeti normákat illetően). Ezt a mandátumot a nagy globális problémák – az éghajlatváltozás, az ezredfordulós célkitűzések, a szegénység csökkentése, a tisztességes munka és a (főleg az élelmiszerre vonatkozó) egészségügyi normák – kontextusában kell szemlélni.

2.6 Az EGSZB javasolja, hogy a civil társadalmon belül indítsák újra a szociális piacgazdaság európai modelljét alátámasztó kollektív preferenciákról szóló vitát. A kétoldalú tárgyalásokban Európának világossá kell tennie, hogy szociális, élelmiszer-biztonsági és környezetvédelmi kérdésekben ragaszkodik kollektív preferenciáihoz. Ezt a nézetet megerősítette az Európai Bizottság 2007. októberi közleménye is: „Az EU-nak biztosítania kell, hogy harmadik országok a nyitottság arányos szintjét kínálják az EU exportőrei és befektetői számára, olyan alapszabályokkal kell rendelkeznie, amelyek nem ütköznek az érdekvédelmi lehetőségeivel, és meg kell őriznie termékei magas egészségvédelmi, biztonsági, környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi színvonalát”.

2.7 Az Európai Bizottság bejelentette, hogy hamarosan új, az EU-nak a piacok megnyitása és a tisztességes verseny biztosítása iránti elkötelezettségén alapuló elgondolásokat tesz majd le az asztalra e fő kihívások kezelésére. Az EGSZB ezért úgy érzi, hogy a védelem, a korrektség és a viszonyosság hármas politikai célkitűzését követve meglehetősen sürgős lenne előrelépést kieszközölni e kétoldalú megállapodások terén, hogy a megállapodások új generációja szülessen meg.

3. Az Európai Bizottság globális Európáról szóló közleménye – Jelentős fordulat az EU kereskedelmi politikájában

3.1 A *Globális Európa – Nemzetközi versenyképesség* című európai bizottsági közleménynek a Miniszterek Tanácsa részéről történt 2007. áprilisi jóváhagyása világviszonylatban is igen jelentős eseménynek számít. Az EU egyike a legnagyobb kereskedelmi partnereknek, amely a szolgáltatások globális piacán 26 %-os, a termékekén pedig 17,5 %-os részesedéssel bír (EU 25-ök – 2005-ös európai bizottsági adatok). Megerősítve az EU multilaterális elkötelezettségét, az európai bizottsági stratégia a kétoldalú és regionális kereskedelmi egyezmények új generációját ösztönzi, valamint a tarifális és jogi akadályok felszámolását célozza.

3.2 Az új stratégiai keret háttérben nyilvánvalóan az áll, hogy a Dohai Fejlesztési Forduló tekintetében nem történt gyakorlati előrelépés. Jelenlegi formájában a közlemény a liberalizációs menetrend folytatására vonatkozó szándéknyilatkozatként üdvözlendő. Az Európai Bizottság jogosan hangsúlyozza, hogy nem a multilaterális elkötelezettséget kívánja helyettesíteni, hanem a lendület fenntartására törekszik. Az EGSZB üdvözli ezt a hozzáállást. A dohai forduló lezárása továbbra is stratégiai jelentőségű politikai szükségesség.

3.3 A közlemény ennek ellenére jelentős irányváltást jelent az EU kereskedelmi politikájában, mégpedig 1999 óta az elsőt. Mindazonáltal az EGSZB üdvözölte a közleményt (!), nem utolsósorban a kereskedelem fejlesztése melletti elkötelezettség és az EU multilateralizmus melletti kiállásának megerősítése miatt.

(¹) Henri MALOSSE véleménye, 2007. májusa (REX/228 – CESE 136/2007 fin).

3.4 Fontos, hogy a kétoldalú megállapodások ne gátolják a multilateralizmust. Arra kell ezért korlátozódnunk, hogy támogatást nyújtsanak a multilaterális megközelítéshez, és a multilateralizmussal összeegyeztethetőnek, sőt, végső fokon azt erősítőnek kell tekinteni őket. Az EGSZB egyenesen úgy gondolja, hogy a kétoldalú folyamatokban elért nyereségek ösztönözhetik a multilaterális folyamatot annak köszönhetően, hogy a kétoldalú megközelítések során mélyebbre ható viták zajlanak, és az álláspontok is közelebb kerülnek egymáshoz.

3.5 Meg kell jegyezni, hogy Patrick Messerlin professzor rendkívül világosan rámutatott e kérdés összetettségére ⁽³⁾. Egyes kis államokban illetve regionális csoportokban olyan csekély emberi erőforrásokra építhetünk, hogy a többoldalú, illetve kétoldalú megközelítés közötti dilemma valós és kritikus válaszként jelenik meg.

3.6 Alapvetően fontos tehát, hogy az Európai Bizottság olyan megállapodásokat kössön, amelyek bizonyíthatóan valódi többletértéket teremtenek. A kétoldalú megközelítés talán több teret enged a regionális és nemzeti különbségeknek, mint a többoldalú egyezmények, amelyek szüregszerűen szélesebb megközelítést követnek. Ebben az összefüggésben felhívjuk a figyelmet arra is, hogy az Európai Bizottság ismételt, világos hangsúlyt helyez a javasolt szabadkereskedelmi tárgyalások keretében megvalósítani kívánt három fő „szingapúri témakörre” – azaz a verseny- és beruházás-szabályozásra, illetve a közbeszerzésekre –, annak ellenére, hogy az EU törölte e témaköröket a dohai fejlesztési menetrendről (DDA) folytatott Cancúni tárgyalásokból.

3.7 Az Európai Bizottság azonban hangsúlyozza, hogy minőségi változásra van szükség ezeknek az új tárgyalássorozatoknak a megközelítésében: nem elegendő, ha kétoldalú viszonylatban egyszerűen csak ismételni próbáljuk ugyanazokat a politikákat, amelyek többoldalú viszonylatban nem voltak eredményesek.

3.8 Az EU-nak azt is fel kell ismernie, hogy tárgyalópartnerei minden esetben a maguk ritmusában és módján kívánják lefolytatni a tárgyalásokat, saját tradícióikkal összhangban. Számos területen jelentős megközelítésműködési különbségek vannak Európá és Ázsia között, és ezeket tiszteltetben kell tartani. Maguk az ASEAN-tagországok között is jelentős különbségek vannak, különösen a fejlettségi szint tekintetében. Az EU nem terjesztheti ki a saját normáit tárgyalások nélkül.

4. Általános ajánlások a jövőbeli szabadkereskedelmi megállapodásokhoz

4.1 Az Európai Bizottság felvázol egy sor kulcsfontosságú szabadkereskedelmi megállapodást, illetve egyéb tárgyalást, amelyeket támogatni kíván, valamint a kulcsfontosságú tárgyalási területeket – a technikai jellegű és nem tarifális akadályokat, valamint a „szingapúri témaköröket” is beleértve – amelyek révén fejleszteni és erősíteni kívánja a kereskedelmi politika „versenyképességi menetrendjét”. A tárgyalásokat a lehető legtagabb körben kell folytatni, mindenáron elkerülve a megállapodások közti egyértelmű ellentmondásokat, illetve a megállapodások normái közötti összeférhetetlenséget. Az EGSZB igyekszik világos iránymutatásokat adni a leendő szabadkereskedelmi egyezményekre és egyéb tárgyalásokra nézve, amelyek valószínűsíthetően az alábbi főbb területekre vonatkoznak.

⁽³⁾ Jan Tumlir politikai esszéje (ECIPE, 2007).

4.2 **A kereskedelem technikai akadályai:** számos országban ezek ma súlyosabb akadályai a kereskedelmi kapcsolatoknak és a gazdasági növekedésnek, és jobban gátolják a piacra jutást, mint a tarifális akadályok (nem utolsósorban mivel sok fejlődő ország egyoldalúan csökkentette a tarifákat, hogy fejlessze a kereskedelmet és a beruházásokat). E szempontból a normák – különös tekintettel az emberi, állati és növényegészség területére – rendszeresen fő konfliktusforrássá lépnek elő, főként mivel az EU a világon az egyik legmagasabb szintű normákat tartja fent – amit mások gyakran „hátsó ajtós” protekcionizmusként élnek meg. Az EU-nak fel kell készülnie az intenzívebb képzésre, illetve a jelenleg rendelkezésre álló kapacitások szélesebb körű kiépítésére, és egyébiránt a meglévő kereskedelemmel kapcsolatos technikai segítségnyújtási programok (TRTA) sikerére kell építenie.

4.3 **A tarifális akadályok** a Koreával, Indiával és az ASEAN-országokkal folytatott három kulcsfontosságú tárgyalás mind-egyikén központi témaként szerepelnek majd. Különösen India szab rendkívül magas vámtarifákat, amelyeket további vámtételek terhelnek, nevezetesen a kiegészítő vám, illetve a külön kiegészítő vám, ami egyes termékek esetében akár 550 %-os össztarifát eredményezhet. A harmonizáció hiánya az ASEAN-országok között is gondot jelent, ahol számtalan eltérő tarifaszintet, illetve diszkriminatív jövedéki adórendszereket alkalmaznak ⁽³⁾.

4.4 A menetrendekben kiemelt helyen szerepel a lehető legtöbb **nem tarifális jellegű akadály** elhárítása, bár itt a probléma mögött a túlméretezett bürokratikus gépezetek, a fojtogató helyi szabályozások, a felesleges hivatalnokok alternatív foglalkoztatási lehetőségeinek hiánya, illetve akár potenciálisan a korrupció is állhat. A WTO becslése szerint az Indiába irányuló import 93 %-a ütközik valamilyen típusú nem tarifális akadályba, míg Brazília esetében ez csupán 22 % ⁽⁴⁾. A nem tarifális akadályok szintje az ASEAN-országokban is magas, de mértékük széles skálán változik (az Indonéziába irányuló importnak például 31 %-át, a Szingapúrba irányulónak csak 2 %-át érintik). Korea esetében ez az arány 25 %.

4.5 **A gazdasági kritériumok elsődlegessége** – a meglévő és leendő piacoknak alapvető vezérelvként kell szolgálniuk a jövőbeli szabadkereskedelmi megállapodások meghatározásakor.

4.6 Lényegében **minden árut és szolgáltatást**, legalább a kereskedelem 90 %-át be kell vonni: a GATT XXIV. cikke kiköti, hogy „fel kell számolni minden akadályt a szabadkereskedelmi megállapodások résztvevői között” – ez alól néhány kivételt kell majd tenni, főként ott, ahol a mezőgazdaság fenntartási szintjéről van szó. Ez a korlátozás ugyanakkor a **szolgáltatások** területén nem alkalmazható, ahol az optimális mértékben történő bevonás döntő jelentőséggel bír. Mindkét tárgyaló fél részéről óriási – elsősorban kereskedelmi tételekben számszerűsíthető – potenciális előnyök forognak kockán. Az egyes felek számára maximálisan elérhető előnyök szempontjából természetesen kulcskérdés a tőke és a finanszírozás szabad mozgása. Ugyanakkor jelentős problémákat vet fel a személyek szabad mozgásának kérdése, nevezetesen a 3. és 4. módózat. Ezek sikeres megoldása különösen nagy kihívást jelent, főként az, hogy az egyes tagállamok számára valamennyi kereskedelmi partnerország esetében könnyebb hozzáférést biztosítsanak a képzett

⁽³⁾ CBI Utasítás, 2007. március.

⁽⁴⁾ WTO: „Piacra jutás: egy lezáratlan fejezet – Leltár az uruguayi forduló után”, 2003.

munkavállalókhöz. A civil társadalom szoros figyelemmel kívánja kísérni az e téren jelentkező fejleményeket és a végrehajtást is. Igaz, hogy minden fél számára vannak többé-kevésbé érzékeny szektorok, azonban mindenáron el kell kerülni a már meglévő megállapodásoknak ellentmondó vagy azokkal összeegyeztethetetlen megállapodásokat. Az EGSZB mindenesetre támogatja az Európai Bizottság azon szándékát, hogy pozitív lista alapján kíván dolgozni, akárcsak a DDA tárgyalásokon, ellentétben az Egyesült Államok negatív listás megközelítésével.

4.7 Az EU-nak ösztönöznie kellene a **belső piac nemzetközi dimenzióját**, nem utolsósorban hogy bátorítsa a nagyobb fokú gazdasági integrációt mindenütt, ahol az előnyös lehet, például a számviteli szabványok terén, biztosítva az egyenlő feltételeket.

4.8 Minden szabadkereskedelmi megállapodásnál gondoskodni kell megfelelő **védzáradekokról és vitarendezési mechanizmusokról**, valamint a szociális menetrend valamiféle ellenőrzési folyamatáról. Az EGSZB azt ajánlja, hogy vezessenek be egy mechanizmust a nem tarifális jellegű nézeteltérések gyors rendezésére. **Ez egy kétoldalú eszköz lenne, amely a békéltetést célozná egy rugalmas rendszer révén, az Európai Unión belüli Solvit tapasztalatai alapján.** Az EGSZB már felvetette egy ilyenfajta szociális menetrend felügyeletének kérdését a bilaterális megállapodások kontextusában, „közös kétoldalú megfigyelőállomások” létrehozására téve javaslatot ⁽⁵⁾.

5. Ajánlások a jövőbeli kereskedelmi megállapodásokhoz: Szociális és környezeti szempontok ⁽⁶⁾

5.1 Az EGSZB különösen üdvözli, hogy a közlemény kiemeli a társadalmi igazságosság fontosságát, megállapítva, hogy „fel kell ismernünk a piacok megnyitásának az egyes régiókra és különösen a kevésbé képzett munkavállalókra gyakorolt esetleges káros hatásait is”. A közlemény hangsúlyozza az éghajlatváltozást mint a háttérben mutatózó fenyegetést is, kiemelve az energia és a biodiverzitás kérdését.

5.2 Az uruguayi forduló során az Európai Bizottság szorgalmazta egy világkereskedelmre vonatkozó szociális záradék megfogalmazását, ám a kérdést végül le kellett venni a napirendről, nem utolsósorban a fejlődő világ ellenállása miatt, amely az ilyenfajta feltételek támasztását a protekcionizmus burkolt formájaként értékelte.

5.3 Ennek ellenére az EU továbbra is aggodalommal tekint a „szociális dömpingre” – vagyis a mesterségesen alacsony bérek és szociális járulékok alkalmazására a tisztességtelen verseny jegyében. Az EGSZB ⁽⁷⁾ fenntartja mindenekelőtt, hogy az olyan országokban található vámszabad területek, amelyekkel kétoldalú megállapodásokról folynak tárgyalások, semmi esetre sem működhetnek a (szociális és környezetvédelmi kérdéseket szabályozó) nemzeti jog hatályán kívül. Ezek a szociális és környezeti dömping valós eseteit képviselik. A letárgyalt megállapodá-

soknak biztosítaniuk kell, hogy egyetlen vállalkozás sem alkalmazhasson – alvállalkozásokon keresztül – a nemzeti szabályozásnál és az alapvető ILO egyezményeknél alacsonyabb szintű normákat.

5.4 Minden kétoldalú tárgyalásnak azon a kereten kell alapulnia, amely a fő nemzetközi kötelezettségvállalások vázát alkotja: az 1998-as ILO-nyilatkozaton, a fenntartható fejlődésről rendezett 2005-ös csúcstalálkozó eredményein, valamint a millenniumi célkitűzések keretében a szegénység visszaszorítására vállalt kötelezettségeken és a tisztességes munkáról szóló 2006-os miniszteri nyilatkozaton.

5.5 A szociális menetrend WTO-n keresztüli, multilaterális előmozdítását gátló érzékenységek és az egy helyben topogás ellenére az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Bizottság fontolja meg a folyamat bilaterális formában történő folytatásának lehetőségét. Ahogy már utaltunk rá, egy kétoldalú megközelítés gyümölcsözőbb lehet az Európai Bizottság céljainak elérése szempontjából, mivel biztosítja a fejlődési különbségeket kellően tekintetbe vevő, jobb és közvetlenebb párbeszédet.

5.6 Mind több európai polgárban merülnek fel kételyek Európa globalizált jövőjével kapcsolatban. Az Európai Bizottság a maga részéről az „európai érdek” fogalmát igyekszik meghatározni, amint azt a lisszaboni stratégiáról készített 2007. decemberi összefoglaló jelentés is szemléltette. Az Európai Bizottság a külső dimenzióra helyezi a hangsúlyt ⁽⁸⁾: megjegyzi, hogy egyre inkább szükségessé válik a nemzetközi szinten is azonos körülmények megteremtése.

A lisszaboni stratégia külső dimenziójának a védelmet és az európai érdekek jogos érvényesítését kombináló erősítése érdekében az Európai Bizottság egyetértett azzal, hogy a harmadik országokkal folytatott párbeszédet fokozni és racionalizálni kell, világosabb hangsúlyt fektetve az olyan kölcsönös érdekű kérdésekre, mint a piacra jutás, a szabályozási konvergencia, a migráció és a klímaváltozás. Minden évben egyedi jelentést fog elfogadni a piacra jutásról, megnevezve azokat az országokat és ágazatokat, ahol továbbra is jelentősebb akadályok maradnak fenn. Az EGSZB szívesen látná az európai országok és a tárgyalópartner-országok civil társadalmának bevonását, ezek helyreállíthatják a kereskedelemre, a külkapcsolatokra és a fejlesztési segélyekre vonatkozó uniós politika láthatóságát és koherenciáját.

5.7 A közvetlen jelenre és a folyamatban lévő tárgyalásokra tekintettel az EGSZB úgy véli, hogy a fenntartható fejlődés (szociális, környezeti, emberi jogi és kormányzási szempontok) fejezetének alapját a jelenlegi GSP Plus rendszer által már felsorolt 27 egyezmény ⁽⁹⁾ adja. A cél az, hogy ez valóban közös referenciaponttá váljon. Az említett 27 nemzetközi egyezmény ratifikálását, végrehajtását és ellenőrzését az ázsiai országokkal a fenntartható fejlődés fejezetéről megnyitott tárgyalások során a párbeszéd minimumküszöbének kellene tekinteni ⁽¹⁰⁾.

⁽⁵⁾ Ld. REX/182 – A globalizáció szociális dimenziója.

⁽⁶⁾ Európai uniós kihívások és esélyek a globalizált világban című vélemény, előadó: Henri MALOSSE, 2007. május 31.

⁽⁷⁾ A vállalatok társadalmi felelőssége, Evelyne Pichenot, 2006. december.

⁽⁸⁾ A Bizottság 2007. december 11-i közleménye, a lisszaboni stratégia értékelése és összegzése.

⁽⁹⁾ A listát ld. a mellékletben.

⁽¹⁰⁾ A nemzetközi egyezmények ázsiai országok általi ratifikálását bemutató táblázat.

5.8 Az érintett ázsiai országok eltérő fejlődési szintje, illetve a tényleges végrehajtásra vonatkozó intézményi kapacitásaik fényében az EGSZB javasolja, hogy ezt a feltételt eseti alapon értékeljék, és azt javasolja, hogy a pénzügyi támogatást összhangba kell hozni az egyes országok által a felzárkózásig megteendő út hosszúságával. Ugyanakkor ez az alap csupán kiindulópont, amelyet a fejlettebb országok, mint például Dél-Korea esetében határozottabb kötelezettségvállalások is kiegészíthetnek.

5.9 E cél érdekében a szabadkereskedelmi megállapodásokat együttműködési megállapodásokkal kell támogatni, amelyek számottevő pénzügyi segítséget nyújtanak a nemzetközi normákhoz való felzárkózáshoz. A pénzügyi kötelezettségvállalás szintje erőteljesen befolyásolni fogja az elvárások szigorát, különösen a környezeti szférában. A technikai segítségnyújtás hatékonyabb lesz, ha bizonyos egyezmények végrehajtása során elért eredményekhez kapcsolódik. A finanszírozás nyújtása révén a kötelezettségvállalások nyomán követése ösztönözheti szociális téren az előrelépéseket.

5.10 A technikai segítségnyújtás arra is irányul majd, hogy a végrehajtás felügyeletére helyi és regionális szervek jöjjenek létre, illetve a meglévők e téren megerősödjenek (pl. munkaügyi ellenőrzések, a peszticidok alkalmazásával foglalkozó hivatal stb.). Az EGSZB különösen azt emeli ki, hogy a kétoldalú nyomon követési mechanizmusoknak a helyi és regionális intézményekre kell támaszkodniuk, amelyek a kérdéses terület egészén hatékonyan nyomon tudják követni a termelőket, és szabályszegés esetén szankciókat vehetnek ki. A közbeszerzési piachoz való tényleges hozzáférés ugyancsak a területi önkormányzatok nagyobb mértékű részvételét feltételezi a nyomon követés és a végrehajtás terén.

5.11 Az EGSZB szerint minden egyes ország esetében a tárgyalások kezdeti fázisától rendelkezésre kellene állnia szociális és környezeti hatástanulmányoknak, hogy a tárgyalásokat az adott országokkal köthető realisztikus megállapodások esélyeire és nehézségeire való objektív rálátás birtokában kezdhessék meg. Érdemesebb lelassítani a tárgyalási folyamatokat a megbízható eredmény érdekében, az éppen zajló hatástanulmányok figyelembe vételével, amelyek lehetőséget adnak majd a civil társadalomnak, hogy teljes átláthatóság mellett alkotson véleményyt a fejleményekről, illetve értékelje az optimális szociális és környezetvédelmi célkitűzések eléréséhez szükséges pénzügyi segítségnyújtás nagyságát.

5.12 A vámtarifák csökkentése számos országban olyan állami bevételek kiesését jelenti, amelyeket a közszolgáltatások finanszírozására használnak fel. Ez a komplex kérdéskör további vizsgálatokat érdemel. A szabadkereskedelmi egyezménybe nem szabad tehát olyan javaslatokat vagy intézkedéseket belevenni, amelyek közvetlenül vagy közvetetten akadályozhatják a pénzügyi szolgáltatások működését.

6. A tisztességes munka dinamikus koncepciója az EU kereskedelmi megállapodásaiban

6.1 Az EGSZB meggyőződése, hogy az ILO által definiált tisztességes munkának elsődleges referenciává kell válnia a kereskedelemben európai és globális szinten is. A tisztességes munka

fogalma a munkáltatók, az államok és a munkavállalók által nemzetközi szinten is elismert koncepció. A tisztességes munka garanciája – a foglalkoztatást, a munkahelyi jogok biztosítását, a szociális párbeszédet és a szociális védelmet is beleértve – létfontosságú a szegénység elleni küzdelemben és a globális fejlődés szempontjából ⁽¹⁾.

6.2 A szabadkereskedelmi megállapodások nyomán követő bizottságainak támogatást kell nyújtaniuk a meglévő párbeszéd-folyamatokhoz, különösen ott, ahol egy partnerségi vagy társulási megállapodás párbeszédstruktúrát hozott létre a foglalkoztatásról és a szociális kérdésekről.

6.3 Az EGSZB véleménye szerint a szociális normák terén elért haladásnak a tárgyalási mandátumban rögzített fenntartható fejlődési koncepció részévé kell válnia. 1996-ban megállapodás született arról, hogy az ILO és a WTO közös munkáját meg kell erősíteni. 2007-ben ez egy, a kereskedelemről és a foglalkoztatásról szóló közös jelentést eredményezett, amelyet az „informális” szektorról készített tanulmány formájában folytatni fognak. Az EGSZB javasolja, hogy az EU vegye számításba az ILO regionális szintű beavatkozásait, amikor felméri a kereskedelmi integráció tisztességes munkára gyakorolt hatását, illetve a foglalkoztatási, szociális védelmi és munkaügyi normákra vonatkozó politikák alakulását. Ugyanakkor fel kívánja hívni a tárgyalók figyelmét a tisztességes munkára vonatkozó menetrenddel összeegyeztethető mutatók kidolgozásának fontosságára.

6.4 A tárgyalások jelenlegi fázisában az EGSZB lényegbevágónak itéli, hogy sor kerüljön a nyolc alapvető egyezmény ratifikálására ⁽²⁾ és megfelelő módon történő végrehajtására (egy közös WTO/ILO munkacsoport ellenőrzése mellett); valamint felhívja a figyelmet a négy másik – az egészségre, a biztonságra és a munkahelyi ellenőrzésekre vonatkozó – kiemelt egyezmény figyelembevételére; és sürgeti, hogy az egyes országok szempontjából releváns egyezményeket – a differenciálás elvének alkalmazása mellett – minél nagyobb számban ratifikálják.

6.5 Az EGSZB azt javasolja, hogy az új kereskedelmi megállapodások tárgyalásai a tisztességes munkára vonatkozó nemzeti programok bevezetésével párosuljanak. Sürgeti az érintett ázsiai államokat, hogy kérjék az ILO segítségét háromszintű diagnózis készítéséhez, illetve terveik nemzetközi intézmények általi elismerésének megkönnyítéséhez. Az EGSZB szeretné, ha a kétoldalú tárgyalások kérdését befoglalnák a tisztességes munka helyzetéről 2008-ban készítendő következő közleménybe.

6.6 Az EGSZB felhívja az EU-t és a tagállamokat, hogy nyújtsanak pénzügyi támogatást, és adományaikkal segítsék a megállapodások későbbi ellenőrzési fázisait, illetve a tisztességes munkára vonatkozó nemzeti programok végrehajtását. Éves országjelentésében az EU-nak kiemelt figyelmet kellene fordítania a szakszervezeti jogok gyakorlására, valamint az ILO munkaügyi normákkal foglalkozó bizottságának ajánlásaira.

⁽¹⁾ A *Globalizáció szociális dimenziójáról* szóló vélemény, előadó: Thomas ETTY és Renate HORNUNG-DRAUS.

⁽²⁾ Az ázsiai ratifikációs folyamat fejleményeit bemutató táblázatot ld. a mellékletben.

6.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a nyomonkövetési mechanizmus keretében meg kell kérni a regionális és helyi szintű szociális partnereket, hogy szóljanak hozzá a hatásvizsgálathoz. Azt ajánlja, hogy vezessenek be ágazati alapú struktúrákat az egyes ágazatok speciális nehézségeinek helytálló elemzése céljából.

7. A szellemi tulajdonjogok – És érvényesítésük

7.1 Az EGSZB üdvözlöi, hogy a közlemény hangsúlyt fektet a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó rendelkezések megerősítésére, és támogatja a felvázolt módozatokat, ideértve elsősorban a feltörekvő országokkal kereskedő kkv-knak és egyéb szereplőknek nyújtott segítséget. A szellemi tulajdonjogok védelmére vonatkozó EU-stratégia fejlesztése és az érvényre juttatás erősítése létfontosságú az EU számára, ha teljesíteni kívánja a szellemi tulajdonjogsértések, illetve a hamisított termékek előállításának és kivitelének csökkentésére irányuló célkitűzését. A jogérvényesítés itt kulcsfontosságú. A TRIPS egyezményt a szabadkereskedelmi partnereknek teljes egészében végre kell hajtaniuk, így az EU elsődleges célja e szabadkereskedelmi megállapodások megkötésével az kell, hogy legyen, hogy határozott kötelezettségvállalásokat kapjon a szellemi tulajdonra vonatkozó meglévő jogszabályok konkrét érvényesítése tekintetében, továbbá kellő ellenőrzéshez jusson, és az elért eredmények mérhetőek legyenek, nem pedig az, hogy teljesen új megállapodásokra törekedjen. Európa kutatási és fejlesztési kapacitása és kompetenciája – amelyeket a lisszaboni stratégia teljes joggal domborít ki – jelentős tényező lesz az EU versenyképességének megőrzése szempontjából egy olyan világban, ahol a legfőbb gazdasági kihívások egyre inkább Európán kívülről érkeznek.

7.2 A hamisítás elleni küzdelmet illetően az EGSZB arra ösztönzi a tárgyaló feleket, különösen India esetében, hogy vitassák meg, milyen intézkedésekkel lehetne védeni a fogyasztókat a hamisítással járó kockázatok ellen. A megállapodás nyomon követésének magában kell foglalnia egy, a hamisítással foglalkozó EU-India vegyes bizottságot is (amilyen Kína esetében már létezik) ⁽¹³⁾.

7.3 Tekintve, hogy India részt vesz a G8 és öt feltörekvő ország közötti, 2007 júniusában indult heiligendammi folyamatban, melynek célja az, hogy strukturált párbeszéd jöjjön létre az innováció támogatásáról és a szellemi tulajdonjogok védelméről, a civil társadalom számára hasznos volna, ha a kétoldalú tárgyalásokon figyelembe vennék e folyamat nyomon követését.

8. Származási szabályok

8.1 A származás kumulációját engedélyezni kellene az EU szabadkereskedelmi partnerei között, és harmonizálni kellene a származási szabályokat, a szabadkereskedelmi partnerekkel való kereskedelem megkönnyítése érdekében. A kumuláció hiánya, valamint a multilaterális kereskedelem („nem preferenciális szabályok”) és a szabadkereskedelmi zónák („preferenciális szabályok”) közötti eltérő származási szabályok igen megnehezítik a gazdasági szereplők számára a szabadkereskedelmi egyezmények alacsonyabb tarifáinak maradéktalan kiaknázását. Sok európai importőr az alacsonyabb szabadkereskedelmi vám helyett inkább megfizeti a teljes, nem preferenciális vámot, csak hogy elkerülje a kétes érvényességű származásigazolások elfogadásáért kirótt büntetést. Ezekben az esetekben a szabadkeres-

delmi egyezmények nem töltik be szerepüket, azaz nem bővítik a kereskedelmet.

9. Állami közbeszerzési piacok, beruházási és versenyszabályok az EU-n kívül

9.1 A dohai fejlesztési menetrenddel és a „szingapúri témakörökhöz” való visszatérés időszerezésével kapcsolatos aggodalmait ellenére az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság részletes javaslatát az EU-n kívüli – elsősorban kormányzati – közbeszerzési piacok megnyitására, a beruházási, verseny- és állami támogatási szabályokra vonatkozóan, tekintettel arra, hogy e téren az EU számos vezető partnere folytat korlátozó gyakorlatokat. Mint korábban kifejtettük, szabadkereskedelmi megállapodásokat akkor érdemes kötni, ha hozzáadott értéket teremtenek.

9.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a WTO-n belül munkacsoport foglalkozik a **kormányzati közbeszerzésekkel**, amely lehetővé teszi az erre hajlandóságot mutató országoknak, hogy a WTO égisze alatt érjenek el konszenzusos előrelépést a közbeszerzésekkel kapcsolatban. Ez megadja a továbblépés lehetőséget anélkül, hogy nyomást kellene gyakorolni országokra, és többre kellene kényszeríteni őket, mint amit képesek teljesíteni, vagy mint amivel képesek megbirkózni. Ez a kétoldalú tárgyalásokban követendő modellként szolgálhatna.

9.3 A kormányzati beszerzések piaca, mint megállapításra került, „az EU-exportőrök számára jelentős, kihasználatlan lehetőségeket rejt”, és a feltörekvő országok számos szektorában különösen fontos az EU-exportőrök számára. Az EU és Chile közötti hatályos szabadkereskedelmi megállapodást véve alapul, úgy véljük, hogy az 1994-es kormányzati közbeszerzési megállapodás (GPA) keretében elfogadott normák a minimális elvárásnak tekinthetők, amellettt hogy az EU szükség esetén technikai és egyéb „kapacitásépítő” segítséget nyújt a másik félnek, hogy képessé tegye a megállapodás teljesítésére. Megjegyezzük, hogy az USA tárgyalásai során törekszik e célkitűzés érvényesítésére, és üdvözöljük, hogy az Európai Bizottság is megerősítette az EU hasonló célkitűzéseit. Nincsenek illúzióink azzal kapcsolatban, hogy mindez könnyen teljesíthető lenne, nem utolsósorban India esetében, ahol a hatáskör állami, és nem szövetségi szinten van.

9.4 A harmadik országok **beruházási** feltételeinek javítása is fontos tényezője a növekedés biztosításának mind az EU-n, mind pedig a „befogadó országokon” belül. Az EU fő kereskedelmi partnerei közül sokan – ha nem a legtöbben – diszkriminatív rendszerek, jelentős adminisztratív és/vagy bürokratikus ráfordítással járó engedélyezési szabályok révén erős védelmet tartanak fenn a közvetlen beruházások ellen, miközben számos olyan ágazat is van, különösen a szolgáltatások területén (bank- és pénzügyek, biztosítás, jog, távközlés, kiskereskedelem, szállítás), amely az európai beruházások számára részben vagy teljes egészében hozzáférhetetlen. A fő szempontnak a felesleges megszorítások felszámolásának kell lennie, továbbá biztosítani kell azt, hogy a tárgyalások és eljárások teljesen átláthatók legyenek, és hogy a szabadkereskedelmi partnerországon belüli engedélyezési eljárás tisztességes, gyors és hatékony legyen. Megjegyezzük, hogy az USA által a tárgyalásokon alkalmazott szabadkereskedelmi modell olyan átfogó megközelítést alkalmaz, amely a befektető védelmére is kiterjed.

⁽¹³⁾ Lásd többek között az alábbi véleményt: INT/390 (előadó: Claudio CAPPELLINI) – *Különböző politikai intézkedések, amelyek a megfelelő finanszírozáson túl hozzájárulhatnak a kkv-k növekedéséhez és fejlődéséhez.*

9.5 Az EGSZB üdvözli, hogy az EU a **versenyre** vonatkozó rendelkezéseket is be kíván vonni a szabadkereskedelmi tárgyalásokba. A beruházások és a kereskedelem könnyítése terén tapasztalható problémák jelentős része abból ered, hogy ezekben az országokban nincsenek megfelelő versenymechanizmusok, ami akadályozza és torzítja a globális kereskedelmet, és a beruházásokat is gyakran hátráltatják azok a piaci torzulások, amelyek a verseny hiányából (vagy a végrehajtás nagymértékű hiányosságából) erednek. Ezek továbbra is a globális kormányzás alapvető kérdései. A Dél-Afrikával és Chilével kötött hatályos megállapodások előírják az Európai Bizottság és a helyi versenyfelügyeleti hatóság együttműködését. Az Európai Bizottságnak törekednie kellene arra, hogy ilyen kikötéseket építsenek be a szabadkereskedelmi megállapodásokba, bár ezt (talán Dél-Korea kivételével) nehéz lesz elérni.

9.6 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság ismételten hangsúlyozza a **piacra jutási stratégiát**, azzal a kötelezettségvállalással együtt, hogy a forrásokat egyes kulcsországokba kell koncentrálni, és a nem tarifális és egyéb akadályok elhárítását illetően egyértelmű prioritásokat kell meghatározni a kulcsfontosságú országokban.

9.7 Az EGSZB nyugtázza, hogy az EU **kereskedelmi védelmi eszközei** jelenleg intenzív felülvizsgálat alatt állnak. Az EGSZB úgy véli, hogy a kereskedelmi védelem eszközeinek továbbra is védelmi szerepet kell játszaniuk, a kétoldalú megállapodásokban is (dömping- és szubvencióellenes intézkedések, védintézkedések).

10. A kereskedelem megkönnyítése

10.1 A negyedik „szingapúri témakör” továbbra is szerves része a dohai menetrendnek. A kereskedelem megkönnyítéséről szóló WTO-tervezetről, úgy tűnik, rövidesen megegyezés születik. Ez jelentős előrelépést jelentene a határ-/tranzitforgalom kezelése alapvető normáinak létrehozása felé, és csökkentené a kiszámíthatatlan állami beavatkozások kockázatát. A megállapodásnak ki kellene terjednie az áruk kiadásának/vámkezelésének gyorsított és egyszerűsített eljárására, a jogorvoslati és fellebbezési eljárásokra, a kereskedelmi szabályzatok közzétételére, a költségek és terhek minimalizálására, illetve mindenekelőtt az „egyablakos rendszer” kialakítására is – az IT eszközök használatának ugrásszerű megnövelésére a vámeljáráások során. Már ez is jelentősen csökkentené a dupla munkát, a költségeket és az időráfordítást, különösen ott, ahol több különböző kormányzati szerv is bekéri szinte ugyanazokat az információkat. E kérdésnek különösen az Indiával folytatott tárgyalásokat illetően lesz nagy jelentősége. A Világbank szerint ⁽¹⁴⁾ átlagosan tíz napba telik egy termék exportálása Indiából (Brazíliából 7 napba), miközben a termékek behozatala Indiába átlagosan 41 (Brazíliába 24) napot vesz igénybe. Felhívjuk a figyelmet az ASEAN-tagországokon belüli, nevezetesen a Szingapúr és Thaiföld közötti nagyfokú eltérésre is. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy tegyen meg mindent e megállapodás biztosításáért, még abban az esetben is, ha a szélesebb körű DDA tárgyalások holtpontra jutnának. E megállapodás magasabb szintű normákat és egyszerűbb, hatékonyabb és kevésbé költséges határkezelési és vámügyi eljárásokat eredményezne.

10.2 Egy hasonló megállapodás alapvető előnyeit különösen a tengeri kijáráttal nem rendelkező országok éreznék meg, ahol az átlátható, IT-alapú eljárások segítenének megszüntetni az

árúknak a kikötőkbe, illetve kikötőkből harmadik országokon keresztül történő szállítása során elszenvedett veszteségeket és késedelmeket.

10.3 A kisvállalkozásokat érintik leginkább a vámkezelési költségek, és esetükben gyakran nincs meg az a kritikus tömeg (méretgazdaságosság, értékesítési volumen, elosztóhálózat, szállítási infrastruktúra stb. terén), amely elviselhetővé tenné az adminisztrációs késedelmekből, korrupcióból és más tényezőkből eredő magas vámköltségeket. Emiatt potenciális piacok vesznek el. Az unióbéli kis- és középvállalkozások különösen nagy előnyt élveznek a kereskedelem megkönnyítéséről szóló megállapodásnak. A kvv-k rövid távon többet profitálhatnának egy ambiciózus kereskedelmegkönnyítési megállapodásból, mint a vámtarifa-csökkentésekből.

10.4 A DDA-tárgyalások során elért eredményektől függetlenül az EGSZB éppolyan fontosnak tartja a kereskedelem megkönnyítése kérdésének hangsúlyozását a jelenlegi szabadkereskedelmi megállapodások során, mint a három másik szingapúri témakörét.

10.5 Az EGSZB tudomásul veszi a kereskedelemmel kapcsolatos technikai segítségnyújtási (TRTA) programok sikerét, amelyek ténylegesen hozzájárultak ahhoz, hogy a fejlődő országok teljesíteni tudják a WTO-tagság követelményeit, és jobban meg tudjanak felelni a pontos elvárásoknak, akár mint az EU-ba irányuló termékek és szolgáltatások exportőrei, akár mint az EU beruházások befogadó országai. A hasonló programokba más, az ENSZ égisze alatt működő nemzetközi testületek (pl. UNIDO, WIPO vagy ITC) technikai szakértelmét is be lehetne vonni, ami tovább bővítené az EU profilját, és fokozhatná az együttműködést a nemzetközi intézmények között. Ez különösen hatékonyan bizonyulhatna a legkevésbé fejlett ASEAN-tagországok bevonása esetén, illetve a Latin-Amerikában elért fejlődés tekintetében.

11. A civil társadalom szerepe

11.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak a tárgyalások magasabb szintű nyomon követésére és átláthatóságának biztosítására, illetve arra irányuló törekvéseit, hogy bővítse és fejlessze a tárgyalásokban részt vevő Unió kívüli országok és térségek civil társadalmával fenntartott kapcsolatait. A monitoring területén az EGSZB felépítésénél fogva aktív szerepet játszhat. Tapasztalata révén meg tudja találni az EU-n kívüli országokban a lehetséges kompetens partnereket, és ezek részvételre hozzájárul majd otthoni szerepük erősítéséhez.

11.2 A gazdasági partnerségi megállapodás tárgyalásaihoz az EGSZB a cotonoui megállapodás alapján mandátummal rendelkezik arra, hogy konzultációkat és üléseket szervezzen az AKCS-országok gazdasági és társadalmi érdekcsoportjaival, és ezt 2003-ban az akkori kereskedelmi biztos (Pascal Lamy) kérésére kibővítették azzal, hogy a tárgyalásokat is nyomon kövesse. Az Európai Bizottság tárgyalóinak aktív részvételével ez oda vezetett, hogy az AKCS–EU nyomonkövetési bizottság évente kétszer összeül, és évente egy vagy két alkalommal regionális szemináriumok, illetve Brüsszelben általános konferenciák zajlanak valamennyi AKCS-ország küldötteinnek részvételével. A konzultációk eredményeként a Karib-térségre vonatkozó gazdasági partnerségi megállapodás szociális és környezetvédelmi fejezetet is

⁽¹⁴⁾ Világbank: „Doing Business 2007”; 2006. szeptember.

tartalmaz, és rendelkezik egy civil társadalmi konzultatív bizottság létrehozásáról, amely a gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtásának nyomán követéséért, illetve a megállapodás valamennyi gazdasági, szociális és környezetvédelmi aspektusának ellenőrzéséért felelős.

11.3 A közép-amerikai és az andoki régióval kötendő, javasolt társulási megállapodások kapcsán 1999 óta rendszeres párbeszéd alakult ki a latin-amerikai és karibi szervezett civil társadalom képviselőivel. Az ennek keretében rendezendő ötödik ülés 2008. áprilisában esedékes. Célja az, hogy biztosítsa a civil társadalom hozzájárulását a kétévente sorra kerülő EU–Latin-Amerika csúcstalálkozón. Az EGSZB-nek kiterjedt kapcsolatai vannak a Mercosur gazdasági és szociális konzultatív fórummal, az Andoki Térség Munkavállalóinak Konzultatív Tanácsával, az Andoki Térség Munkaadóinak Konzultatív Tanácsával, valamint a Közép-amerikai Integrációs Rendszer civil társadalmi konzultatív bizottságával.

11.4 Az EGSZB emellett részt vesz az EU–India és az EU–Kína kerekasztalokban is; mindkettőnél az uniós delegációt adja. Az előbbi 2001-ben, az utóbbit 2007. júniusában alakították. Mindkét szerv rendszeresen összeül, és már mindkettő munkáját méltatták az éves csúcstalálkozókon. Az EGSZB-nek emellett a Gazdasági és Szociális Tanácsok és Hasonló Intézmények Nemzetközi Szövetsége (IAESCSI) révén civil társadalmi síkon kapcsolatai vannak mind Dél-Korea, mind Thaiföld nemzeti gszjt-jével.

11.5 Az EGSZB elvárja, hogy együttműködhessen a kereskedelmi tárgyalásokról tartandó rendszeres, regionális szintű civil társadalmi konzultációk szervezésében, felhasználva kiterjedt regionális kapcsolatait és a gazdasági partnerségi megállapodások tárgyalásainak nyomán követésében összegyűlt tapasztalatait. Szervezhetne munkaműhelyeket vagy más rendszeres üléseket az érintett országok gazdasági és szociális érdekcsoportjai véleményének meghallgatására – ahol lehet, a meglévő kerekasztalok keretében. Az EU (és a többi fél) tárgyalóit is meg lehetne hívni, hogy tájékoztassanak a tárgyalások helyzetéről, és visszajelzést kapjanak az európai és külső országokbeli civil társadalom képviselőitől. Az EGSZB emellett kiegészíthetné az Európai Bizottság tevékenységeit azzal, hogy megkönnyíti az

európai és harmadik országokbeli képviselőknek a jelenleg zajló fenntarthatósági hatásvizsgálati folyamattal összefüggő részvételét, és közvetlen elektronikus hozzáférést nyújt az érintett országokban és régiókban élő valamennyi civil társadalmi kapcsolatának.

11.6 Az EGSZB a fenntartható fejlődés kényes kérdéseinek nyomán követésével foglalkozó szervek és az alkalmazott eljárások meghatározásának is figyelmet kell, hogy szenteljen. Úgy érzi, hogy a rendszeres kétoldalú párbeszédnek merítenie kell a fenti 5.8. pontban említett 27 nemzetközi egyezmény alapján működő különböző mechanizmusokból származó ajánlásokból, figyelembe véve a civil társadalom megfigyeléseit, és kiértékelve a Világbank, illetve a hitelminősítő intézetek országspecifikus, nem pénzügyi jellegű minősítéseinek eredményeit. A civil társadalomnak előzetes értékelést is kell végeznie a szóban forgó különböző nyomon követési mechanizmusokról.

11.7 Koreára vonatkozóan az EGSZB azt ajánlja, hogy használják fel a rendszeres OECD-jelentéseket, különösen a szociális partnerekkel 2010-ig aláírt moratóriummal összefüggésben.

11.8 A vállalatok társadalmi felelőssége mint a fenntartható fejlődés vállalati szintű megjelenési formája önkéntes alapon segíthet az új kereskedelmi megállapodásokban szereplő társadalmi és környezetvédelmi kötelezettségvállalások végrehajtásában. Ez a megközelítés mindenekelőtt azon a mintegy ötven nemzetközi keretmegállapodáson alapul, amelyben a legfontosabb, gyakran európai eredetű vállalatok már megegyeztek. Ezek hozzájárulást jelentenek a tisztességes munka témaköréhez, az állandó szociális párbeszéd jó példáját kínálva a partnerországokban működő leányvállalatoknál, és külön vonzerőt jelentenek a helyi képzett munkaerő számára. Emellett az, hogy egy konkrét ágazatban a nagy multinacionális cégek vagy leányvállalataik társadalmi felelősséget vállalnak, ösztönzőként hat a teljes értéklánra (a beszállítókra és az alvállalkozókra is), különösen az olyan, nagy és feltörekvő országokban, mint Kína. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a társadalmi és környezetvédelmi címkézést vegyék fel a kereskedelmi megállapodást nyomán követő bizottságok napirendjére, hogy a fogyasztók megbízható információkhoz jussanak, és a nyomon követhetőség igénye is teljesüljön.

Kelt Brüsszelben, 2008. április 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS